

**PLA DE PREVENCIÓ
EN EL CONSUM DE DROGUES
CENTELLES**

**Ajuntament
de Centelles**

Index

1. Introducció

A causa de la problemàtica derivada del consum de drogues a Centelles i després del treball realitzat a través d'activitats i programes de prevenció de riscos, informació i sensibilització dut al municipi, diferents professionals i paraprofessionals posen de manifest la necessitat d'elaborar un pla de prevenció de riscos en consum de drogues propi del municipi i adequat a les seves característiques i necessitats específiques.

És per aquesta raó que es creà un comissió formada per diferents agents i professionals que treballaven en diferents àmbits per tal d'abordar el tema des de tots els punts de vista de la comunitat.

A través d'aquesta comissió, i amb la col·laboració de tècnics assessors del Drac del Consell Comarcal d'Osona, s'inicia el procés d'elaboració del pla preventiu municipal en qüestió de drogues.

Per iniciar el procés la comissió opta per establir un mètode d'anàlisi del consum de drogues entre la població de jove i adolescent del municipi i iniciar l'estudi, els resultats del qual apareixen més endavant.

Al mateix temps que es desenvolupava tot aquest treball d'anàlisi, des de la comissió s'elaborava un recull de les activitats dutes a terme fins al moment en qüestió de drogues i un recull dels serveis i recursos disponibles en el municipi, que serviria no sols per a tenir constància dels antecedents, sinó també per optimitzar els recursos de la zona i elaborar un pla que respongués a les necessitats reals.

També es va treballar a través de grups de debat quins havien de ser els principis que fonamentessin el pla i quines serien les bases ideològiques que el sustentarien i n'indicarien la direcció. Es considerava que sols d'aquesta manera es podia elaborar un pla que unís a tots els àmbits i delimites la intenció final de cadascun dels programes d'intervenció que s'anessin dibuixant.

Un cop realitzat el diagnòstic, establert els principis bàsics del pla i elaborat un llistat de recursos de la zona la comissió va establir un seguit de conclusions sobre els resultats obtinguts que van permetre dibuixar no sols els objectius generals del pla, sinó també les àrees d'intervenció que abarcaria i els programes que es desenvoluparien.

Tot aquest procés de construcció conjunta queda reflectit en pla de prevenció de riscos en consum de drogues a Centelles que presentem a continuació.

2. Bases conceptuals del Pla de Prevenció de Centelles

2.1. Justificació i plantejament de treball

El fenomen del consum de drogues no és pas senzill, doncs es relaciona amb molts àmbits de la nostra societat i implica a tota la comunitat. Això significa que no existeixen formules màgiques i úniques per resoldre la problemàtica que se'n deriva.

El Pla Prevenció i reducció de riscos de Centelles es crea des d'una òptica basada en la prevenció i la reducció de riscos del consum de drogues que posa èmfasis en el treball comunitari, aquest treball es concreta en la implicació activa dels agents socials del municipi en la comissió de treball, així com en la coordinació en l'execució del pla.

Basant-nos en la identitat individual del municipi, el què es pretén és donar resposta a les necessitats percebudes en els diferents àmbits d'actuació, confeccionant línies d'actuació que permetin donar una continuïtat al pla municipal.

Perquè la prevenció sigui eficaç ha d'incidir sobre tots els àmbits i els professionals o agents que en formin part: la família, la escola, el barri, el centre de salut.... La relació que el jove manté amb la societat és la que ajuda a crear la seva personalitat i afavoreix el seu desenvolupament personal, per tant és important treballar partint d'aquesta interacció per tal de modificar els comportaments del jovent en relació al consum de drogues i el risc que suposa.

És per això que es vol possibilitar la participació de la comunitat i la creació de nous recursos que ajudin a fomentar la qualitat de vida de la població juvenil.

El Pla de Prevenció i reducció de riscos de consum de drogues és el resultat d'un procés de treball comunitari que ha permès desenvolupar tota una dinàmica de treball i unes línies d'actuació, les quals es veuen reflectides en aquest pla.

2.2. Principis del Pla de Prevenció de riscos en consum de drogues a Centelles:

La experiència en prevenció ha consolidat una sèrie principis orientatius que marquen qualsevol estratègia que s'adopti:

- Globalitat: cal que el Pla de Prevenció tingui en compte a tota la comunitat del municipi i no sols grups concrets.
- Interdisciplinarietat i coordinació: Establir una perspectiva preventiva integral i transversal, que abrasi tots els àmbits i perspectives existents en el programa. És necessari treballar des de tots aquesta àmbits i establir canals de comunicació i coordinació eficaços per tal de donar millor resposta a les necessitats de la població.
- Corresponsabilitat i participació: Tots els àmbits i la comunitat en general han de tenir l'oportunitat de treballar conjuntament i formar part del projecte permeten que existeixi una participació activa i una implicació real en el seu desenvolupament. Sols d'aquesta manera la comunitat tindrà la certesa de treballar en un projecte comú, se'l farà seu, i la seva implicació permetrà no sols una major durada en el temps, sinó també millors resultats en la seva aplicació.
- Flexibilitat i individualització: És necessari que el programa de prevenció sigui flexible i adaptable a les diferents demandes que es vagin efectuant al llarg del temps i des dels diferents grups de manera que pugui donar resposta a totes les necessitats que la comunitat vagi requerint i no deixi desatès a cap sector de la població.
- Investigació, avaluació permanent i retroalimentació: En el procés de creació i desenvolupament del programa cal que existeixi un espai destinat a la reflexió sobre la pròpia pràctica, a l'avaluació d'aquesta i a l'establiment de mesures correctores davant les mancances o febleses que es puguin detectar.
- Anàlisis competencial de la legislació autonòmica i ubicació administrativa: Resulta imprescindible establir quins són els límits d'actuació que existeixen a nivell municipal i consolidar un referent que s'ocupi de coordinar i gestionar l'aplicació del pla de prevenció municipal de riscos en consum de drogues, així com de la comissió permanent del municipi.
- Disponibilitat pressupostaria i de recursos existents: El municipi ha d'establir la seva capacitat real de desenvolupar el pla de prevenció per tal de no realitzar projectes excessivament elaborats o complexos que després no puguin ser duts a terme. És important que el disseny del pla en sustenti en la realitat del municipi des de tots els seus àmbits.
- Treball des dels diferents nivells de prevenció: Emmarcar les actuacions preventives dins del camp de l'educació per la salut, i la creació d'hàbits saludables com a prevenció

universal, a la vegada que s'estableixen altres mètodes i vies per treballar no sols aquest tipus de prevenció, sinó també la selectiva i la indicada.

2.3. Temporalització del Pla de Prevenció:

El Pla de Prevenció i Reducció de risc en el consum de drogues de Centelles està dissenyat per iniciar la seva aplicació a partir de setembre del 2006.

Es preveu que el Pla de Prevenció i Reducció de riscos en consum de drogues a Centelles tingui una durada de 3 a 5 anys, durant els quals es revisarà i avaluarà detalladament per tal de poder adequar-lo constantment a les necessitats de cada moment i comprovar com es modifiquen aquestes necessitats. És a dir, modificar allò que no s'adequa a la realitat, ampliar les accions segons les necessitats que es vagin detectant, reformular els serveis segons aquestes noves necessitats,...

A partir del tercer any d'aplicació es preveu una readaptació del pla a aquestes necessitats del municipi a través de l'avaluació continua efectuada pels professionals durant la seva aplicació i coordinadors responsables de l'aplicació del pla de prevenció al municipi. D'aquesta manera, es crearà un nou pla adequat al canvi constant que pateix el municipi.

2.4. Competències municipals sobre prevenció i assistència en matèria de drogues.

Els ajuntaments estan regulats per unes normatives municipals en competència de drogues; *Llei Reguladora de Bases de Règim Local, de 2 d'abril de 1985*¹, on es defineixen les competències municipals en la promoció i desenvolupament de recursos i instruments de recolzament social.

És en aquest punt on el municipi se sustenta per tal d'elaborar un programa de prevenció i reducció de riscos en consum de drogues propi que intenta donar resposta a les necessitats concretes del municipi i de la seva realitat respecte a aquesta problemàtica.

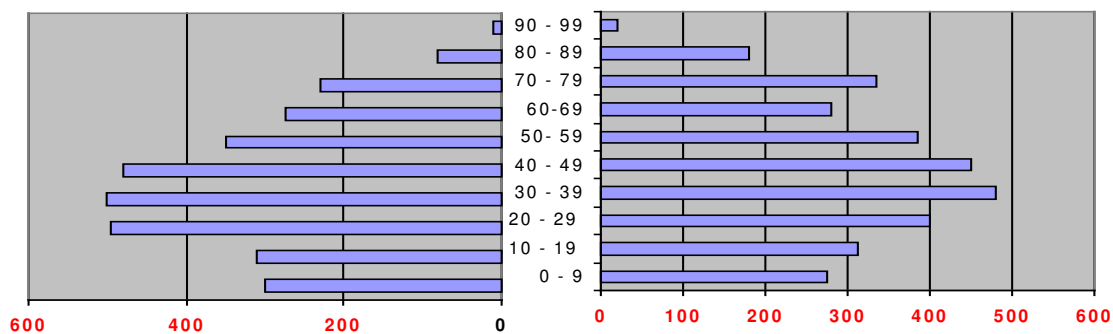
¹ Veure annex 1

3. Diagnòstic

3.1. Dades Sociodemogràfiques de Centelles

En aquest apartat es tracta de definir en línies generals la situació actual del municipi en relació a la seva població, l'economia, el nivell d'ocupació, els índex d'immigració,... entre altres dades que es pot considerar tenir en compte.

Centelles és un municipi situat a la part sud de la comarca d'Osona, comarca situada al Barcelonès i encavalcada amb el Gironès, i té una població de 6.304 habitants segons les dades del 2004. En aquest municipi, tal i com passa a la resta del país, hi ha un augment de la natalitat i de l'esperança de vida, per tant, augmenta la població adulta. Per l'interès que suposa respecte a l'elaboració del Pla de Prevenció de riscos en consum de Drogues a Centelles, cal destacar que del total de la població de Centelles el 20'7% és població d'entre 15 i 29 anys (2004).

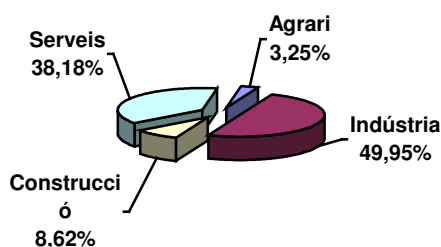

<i>EDAT S</i>	<i>HOMES</i>		<i>DONES</i>		<i>TOTAL</i>	
	<i>Nº</i>	<i>%</i>	<i>Nº</i>	<i>%</i>	<i>Nº</i>	<i>%</i>
0-9	300	4,9	275	4,5	575	9,4
10-19	310	5,0	313	5,1	623	10,1
20-29	495	8,0	400	6,5	895	14,5
30-39	500	8,1	480	7,8	980	16,0
40-49	480	7,8	450	7,3	930	15,1
50-59	350	5,7	385	6,3	735	12,0
60-69	275	4,5	280	4,5	555	9,0
70-79	230	3,7	334	5,4	564	9,2
80-89	81	1,3	180	2,9	261	4,2
90-99	11	0,2	20	0,3	31	0,5
TOTAL	3.032	50,78	3.117	49,22	6.149	100,00

També existeixen dades sobre la immigració a Centelles que en concreta en un 2.58% de la població (2003) i d'aquests, la gran majoria procedeixen d'Àfrica i Amèrica.

Pel que fa a l'àmbit laboral, els sectors d'ocupació més estesos entre la població activa de Centelles és la indústria amb un 49'95% de la població ocupada i els serveis amb un 38'18%

POBLACIÓ OCUPADA PER SECTORS

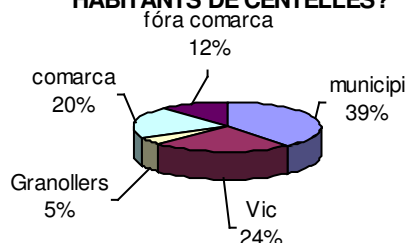
(1996). Dades del mateix any ens indiquen que la gran majoria de la població no és activa i que la part activa del total de la població és del 44%.

La taxa d'atur a Centelles registrada l'abril del 2005 és de 6'55% i d'aquest el segment de població que registre una taxa d'atur més elevada són les dones. En aquest sentit, l'evolució de l'atur a Centelles segueix d'aprop la línia evolutiva de la resta de Catalunya.

Un altre ítem que cal valorar per tal de definir les característiques de la població és el grau de mobilitat d'aquesta. Aquesta problemàtica és dona a tota la comarca en general malgrat que en alguns municipis es pugui veure accentuada per la falta de mitjans de transport públic o la poca accessibilitat per manca o deficiència en les vies de comunicació. En aquest sentit Centelles no és diferent i es caracteritza la necessitat de tenir un vehicle propi entre gran part de la població per poder accedir als serveis externs al municipi. És clar que aquí cal afegir el costum força arrelat de la població en general d'agafar el cotxe per realitzar la majoria dels seus desplaçaments habituals, ja sigui dins el propi municipi, com per la resta de la comarca o fora d'aquesta.

En aquest sentit, i per l'interès que té en relació al Pla de Prevenció elaborat, cal destacar que la mobilitat per motius d'oci nocturn és important, doncs gran part de la població realitza les activitats d'oci nocturn a Vic (24%) i altres espais de la comarca (20%), malgrat que hi ha un gruix important de població que té el propi municipi com a centre de les seves activitats d'oci nocturn, concretament un 39% de la població.

ON REALITZEN LES ACTIVITATS D'OCI ELS HABITANTS DE CENTELLES?

3.2.Llistat de recursos i serveis existents al municipi

1. Serveis educatius: existeixen serveis educatius diversos i aquests acullen no sols a alumnes de la mateixa localitat, sinó també a d'altres procedents d'altres municipis. Potser caldria plantejar-se establir una coordinació amb referents dels municipis de procedència d'aquests alumnes.
2. Serveis sanitaris: el municipi disposa de CAP (Centre d'Atenció Primària) i cobreix els serveis de medicina de família, infermeria, treball social, pediatria, odontologia, atenció a la dona, extraccions de sang i mostres, vacunació, revisions de la salut escolar i medicina preventiva i comunitària. També s'ofereixen altres serveis que no són coberts pel Servei Català de la Salut com ara fisioteràpia, medicina homeopàtica, medicina natural, odontologia i podòloga.
3. Serveis d'oci: Centelles gaudeix d'un nombre importants d'entitats i associacions de caire lúdic, així com d'instal·lacions pròpies del municipi i la majoria es troben situats en el nucli de la població. Més endavant es farà referència concreta a aquests serveis.
4. Serveis socials: Centelles disposa d'un equip de Serveis socials d'atenció primària format per 2 treballadores socials, 2 treballadores familiars i un educador social.
5. Serveis de la policia municipal: disposa de 7 agents que cobreixen les 24h del dia l'assistència a la població.

3.3.Antecedents de les activitats prèvies al Pla de Prevenció i valoració

PROGRAMA EN MEDI EDUCATIU

- Des de l'any 1996 que hi ha un conveni de col·laboració entre l'àrea de Benestar Social i el CADO de prevenció sobre toxicomanies.
- Tallers a alumnes de 2on, 3er i 4rt d'ESO de l'IES i el Col·legi Sagrats Cors. Des de fa 2 anys
  - Es valora positivament, sobretot per la continuïtat anual del programa.
  - Falta implicació del professorat, encara que és un problema generalitzat a tots els centres.

- Manca un referent que doni cobertura fora dels tallers. Quant el jove té un dubte o problema els tècnics dels tallers no hi són. Els professors no són un referent en aquest àmbit.

PROGRAMA EN L'ÀMBIT D'ESPORTS

- Xerrada a pares
- Tallers als joves de futbol del poble.
  - La resposta va ser molt bona, tan per part dels joves que van acudir com pels pares (tenint en compte que era un projecte pilot) i, sobretot cal valorar la iniciativa de la Unió Esportiva Centelles.

A TOTA PASTILLA (març de 2003)

- Taula Rodona de professionals
- Exposició sobre èxtasis
- Programa d'oci alternatiu
- Xerrada a professors
  - Va significar un precedent en el programa de prevenció en el consum de drogues de centelles, sobretot per les activitats paral·leles i la implicació de tot el poble.

PROGRAMA OCI NOCTURN

Muntatge d'estand Energy Control

- Cal replantejar-se. Tot i que és una via d'accés als joves en el durant el seu temps d'oci, les festes que Centelles no acullen a joves potencialment consumidors. L'estand EC acaba de respondre a les possibilitats de l'oci a Centelles.

XERRADES A PARES

- Tenen bona resposta, encara que cal superar la limitació de l'assistència. Cal tenir present que els pares que arriben son aquells més preparats.

3.4. Valoració de la creació de la comissió de treball:

- S'acorda procedir partint d'una metodologia comunitària i en la línia d'un pla de prevenció.
- Més que un dispositiu o nou servei d'orientació, s'establiran canals de comunicació i coordinació entre recursos i professionals del municipi, de manera que qualsevol demanda podrà ser abordada o derivada a través d'un protocol ràpid d'actuació.
- Caldrà establir àrees d'intervenció, partint de les propostes que sorgeixin de la comissió.

- Mantenir les activitats preventives en l'àmbit educatiu.
- Buscar noves estratègies d'intervenció en l'oci nocturn.
- Recollirem l'estudi fet l'any 96 sobre consum de drogues a Centelles i partirem d'aquí alhora de fer un recull d'informació sobre la realitat actual del consum de drogues.

3.5 Resum de la valoració de la proposta de treball preventiu i de propostes d'actuació:

Es tracta d'un recull d'informació sobre les percepcions de professionals i agents de diferents àrees entorn la proposta de treball preventiu, el consum de drogues al municipi i les possibles vies d'actuació que caldria seguir.

A través del qüestionari passat a la comissió de Centelles, se'n han extret unes **reflexions**, resumides en:

- Els participants apunten cap a l'idea d'elaborar i portar a terme un Pla de prevenció de riscos en consum de drogues.
- Es destaca la demanda entorn la representació dels pares.
- Hi ha una necessitat i voluntat de tenir estratègies d'abordatge en cas de detecció i amb la proposta d'activitats formatives.
- No s'acaba de tenir clars els possibles recursos existents a la zona, a més en troben a faltar. *Necessitat de trobar, crear o especificar recursos propis de la zona.*
- La majoria creu que li aniria bé tenir més coneixement sobre el consum de drogues i que estaria disposat a rebre'n formació.
- Percepció que els mateixos joves actuen com a informats per a altres, creant així una preferència a l'hora de parlar-ne que es concreta en:
  1. Amics.
  2. Monitor.
  3. Educador.
  4. Professors/metge/pares.
 Els germans grans també són un altre referent.
- Àrees d'intervenció considerades prioritàries:
  1. Joventut.
  2. Educació i família.
  3. Cultura i festes, salut, esports i associacions.

D'aquestes reflexions, i de les **propostes concretes** sorgides, es planteja treballar en direcció al ítems enumerats a continuació:

1. Formació i actualització en el tema de drogues.

- 1.1. Educar en el consum de drogues als joves.
- 1.2. Estratègies d'abordatge del consum de drogues de joves i adolescents.
- 1.3. Detecció de consums problemàtics.
- 1.4. Substàncies més consumides i els seus riscos.
- 1.5. Formació als professionals
2. Establir un circuit de derivacions on cadascú sabes quin és el seu paper i el dels altres, i com comunicar-s'hi davant un tema relacionat amb el consum de drogues, i formació per a portar-lo a terme.
3. Informar a la població sobre el Pla de prevenció i dels recursos existents.
4. Crear espais d'atenció i orientació.
5. Campanyes de sensibilització i prevenció.
6. Especialització de determinats serveis en el tema del consum de drogues.

Cada àmbit considera que té un **paper concret** en el camp de la prevenció de drogues i es determina de la següent manera:

- **Famílies**: difondre tota la informació que es pugui.
- **Joventut i Serveis Socials**:
  1. Informar i orientar sobre els recursos existents.
  2. Acompanyaments i derivacions.
  3. Coordinació amb d'altres recursos.
  4. Informació i assessorament als joves.
  5. Col·laborar en el treball en xarxa de les diferents regidories i entitats municipals.
  6. Organitzar i/o participar en sessions in-formatives als familiars dels joves i adolescents.
  7. Participar en grups de treball concrets.
- **Entitats i associacions**:
  1. Organitzar xerrades i tallers sobre el tema.
  2. Repartir materials informatius.
- **Educació**:
  1. Conscienciació.
  2. Programar activitats preventives.
  3. Treballar valors i actituds, vetllar per a l'educació en salut.
- **Esports**: promoure estils de vida saludable.

Per àmbits també s'ha fet un recull **de possibles actuacions concretes** que es considera important a tenir en compte en l'elaboració del pla de prevenció:

Educació:

1. Buscar estratègies de participació ciutadana; famílies, veïns, assoc., professorat...
2. Tallers preventius per als alumnes.

Tècnics ajuntament::

1. Sessions informatives a les escoles.
2. Formació de professionals de l'àmbit sanitari i social.

Ampas: treball educatiu amb els joves i les famílies.

4. Planificació:

4.1 Descripció del pla:

Com podem observar a continuació, el pla de prevenció i reducció de riscos respon a uns objectius generals als quals tots els àmbits són fidels.

Per altra banda, trobem que cada àmbit es marca uns objectius propis i desenvolupa programes que hi donin resposta. D'aquesta manera cada àmbit dirigeix i es fa responsable d'una part del pla, a la vegada que es coordina amb la resta d'àmbits per tal d'efectuar una tasca transversal adequada.

També cal afegir que existeix un àmbit comunitari en que es desenvolupa un programa concret que afecta a tots els àmbits i en el qual tots hi ha de treballar amb la mateixa intensitat i amb el mateix grau de responsabilitat, en tant que la seva transversalitat ho requereix. Es tracta del programa destinat a l'elaboració i disseny d'un protocol d'actuació i derivació municipal.

4.2 Objectius generals:

- Prevenir el consum de drogues en persones d'edats compreses entre els 12 i els 29 anys aproximadament.
- Reduir danys i riscos en població que ja ha iniciat consum de drogues.
- Formar/informar a la població en general i als agents socials i professionals del municipi.

4.3 Metodologia

La metodologia emprada passa per un treball comunitari, és a dir, un treball realitzat per representants de la comunitat, del municipi, amb la implicació dels diferents referents que actuen

com a representants dels diferents àmbits que es considera que estan directe/indirectament implicats en el treball preventiu en matèria de drogues.

En tant que es considera que aquesta problemàtica relacionada amb el consum de drogues i els riscos que aquest consum comporta és un problema que afecta a tota la població d'un municipi, el treball comunitari permet establir vies de participació de la ciutadania i implicats per tal que tothom pugui aportar les seves perspectives i coneixements en la matèria per abordar una problemàtica que afecta a tot el municipi i fer front comú.

Amb la intenció d'assolir aquest objectiu, es crea una comissió de treball que permetrà establir un sistema de participació activa que obri les portes a tot el municipi i els seus ciutadans, i que tingui en compte els diferents àmbits i nivells per establir una metodologia transversal.

Aquesta transversalitat permet que el programa de prevenció i reducció de riscos en consum de drogues adquireixi una cohesió i una consistència que derivi en unes actuacions coordinades entre tots els àmbits que hi intervenen, a la vegada que reflecteix les necessitats i inquietuds de la població, tot intentant donar-hi resposta.

Per tal de dur a terme aquest treball comunitari i transversal els tècnics de joventut coordinadors de l'elaboració del programa municipal en prevenció i reducció de riscos en consum de drogues, conjuntament amb l'assessorament dels tècnics del Drac del Consell Comarcal d'Osona, conviden a diferents personalitats que formen part d'entitats, associacions, serveis,... de la població i que poden actuar com a referents, a formar part d'una comissió que efectua una tasca consultora a la vegada que també desenvolupa una funció creadora i motivadora de canvis. Es tracta que aquesta comissió porti propostes i idees d'actuacions a través de l'anàlisi de la realitat i de la detecció de necessitats des del punt de vista de cada àmbit en particular. D'aquesta manera no sols és una entitat consultora, sinó també una entitat creadora i acatadora o vetadora de decisions.

Així, la comissió pot ajudar a reformular el programa a mesura que aquest va avançant i que se'n fa la conseqüent avaluació, i aportar noves solucions o idees per a properes actuacions que ajudin a adaptar el mencionat programa a les necessitats que es vagin manifestant en cada moment.

Per tant, aquesta comissió no sols ajuda i col·labora de forma directa en l'elaboració del programa municipal de prevenció i reducció de riscos en consum de drogues, sinó també en la seva reformulació i adaptació a les noves necessitats a mesura que aquest es va aplicant.

4.4 Programes d'activitats segons àmbits d'intervenció.

4.4.1 Àmbit de família

a) Descripció

El treball amb les famílies pren una important rellevància quan tenim en compte que són aquestes els primers referents i, possiblement, els més importants que existeixen per a la joventut en risc de consum. Per tant, és imprescindible donar un suport, unes eines i unes estratègies útils a les famílies per afrontar la que sovint és la difícil tasca d'educar als seus fills i filles.

Aquest àmbit es treballarà de forma transversal des de diferents àmbits, però el situem a l'inici del pla per la seva rellevància inqüestionable.

4.4.2 Àmbit sanitari:

a) Descripció

Durant les trobades amb la comissió de treball, es va fer palesa la voluntat i necessitat de fomentar el treball del CAP en matèria de drogodependències. La població a qui van adreçades les actuacions dins d'aquest àmbit és la població en general que assisteix a la consulta del CAP en busca d'informació i/o assessorament en matèria de drogodependències. Fent èmfasi en les consultes dels joves com a individus propers al consum, i a les famílies com a part implicada i que sovint pateix el neguit de no saber com actuar. Així com també la formació permanent dels professionals de l'àmbit.

b) Objectius específics

- Assessorar i informar als joves i a les famílies que assisteixen a la consulta en matèria de drogodependències i en els riscos associats al consum.
- Adquirir més formació .

c) Accions:

- Programa Salut Escola
- Tarda Jove
- Controls analítics (treball amb xarxa amb el CADO)
- Seguiment amb CAP Salut Mental

4.4.3 Àmbit educatiu:

a) Descripció:

Aquest és un àmbit que ja va treballant la matèria any rera any amb els tallers, tot i així es veu la necessitat de concretar un treball més ampli i continu per a tractar una problemàtica tan complexa.

L'alumnat és el principal receptor de les actuacions d'aquest àmbit, fent èmfasi en la dotació d'eines que propiciïn la reflexió personal d'aquests. Però tampoc s'ha d'obviar el

professorat, que també necessita eines per a treballar la prevenció i molts cops sent que no està preparat per a fer la tasca.

b) Objectius específics:

Respecte a l'alumnat:

- Activar el procés de reflexió dels joves entorn de les drogues i els riscos que comporten el seu consum.
- Promoure conductes responsables davant el consum.
- Fonamentar la percepció del suport social i familiar com a eina i factor de protecció davant l'ús indegut de les drogues i les conductes de risc.
- Evitar la transició de l'ús experimental o ocasional a estadis de consum de més alt risc.
- Dotar al no consumidor d'elements de resistència.

Respecte al professorat:

- Formar a l'equip educatiu.
- Potenciar la idea que les mares i els pares han de desenvolupar un paper important com a model de conducta dels seus fills i filles.
- Augmentar la sensibilització i la comprensió del consum de drogues.
- Desenvolupar la capacitat d'interpretació de les estratègies educatives i la prevenció eficaces.

c) Accions:

- Tallers de prevenció en riscos derivats del consum de drogues a grups-classe.
- Formació pel professorat
- Exposicions
- Tutories

4.4.4 Àmbit cultura i lleure:

a) Descripció:

Es aquest àmbit es pretén arribar als joves del municipi a través del seu temps d'oci i de les activitats de lleure. Aquest és un dels àmbits de major importància a l'hora de realitzar les intervenció del pla de prevenció i reducció de riscos donat que gran part del consum es dóna en aquest espai.

b) Objectius específics:

- Reduir la mortalitat per accidents de trànsit.

- Informar i assessorar a la població en general per reforçar el no consum i evitar i/o reduir els riscos associats a aquest consum.
- Fonamentar la percepció del suport social i familiar com a eina i factor de protecció davant l'ús indegut de les drogues i les conductes de risc.
- Promoure conductes responsables davant el consum.
- Evitar la transició de l'ús experimental o ocasional a estadis de consum de més alt risc.
- Activar el procés de reflexió dels joves entorn de les drogues i els riscos que comporten el seu consum.
- Oferir espais d'oci i activitats de lleure que fomentin el no consum.

c) Accions:

- Previsió en Medi Obert
- Busos Nocturns

4.4.5 Àmbit de joventut:

a) Descripció:

Des d'aquest àmbit és on es va començar la tasca de l'elaboració d'aquest pla. L'àmbit de joventut va adreçat al col·lectiu de 15-29 anys, donant eines i suports per a fer front a les necessitats que pugui tenir el col·lectiu, així com potenciar la seva autonomia.

b) Objectius específics:

- Impulsar el pla de prevenció i reducció de riscos del municipi.
- Potenciar la participació de les associacions de joves del municipi.
- Elaborar i distribuir material preventiu propi del municipi.
- Formar als membres de les associacions i delegats en matèria de drogues (monitors, educadors, etc.)
- Coordinar-se amb altres àmbits i serveis del municipi i/o la comarca.

c) Accions:

- Redacció Pla de Prevenció
- Coordinació i Seguiment Pla de Prevenció
- Campanyes de prevenció
- Formació

4.4.6 Àmbit de serveis socials:

a) Descripció:

Informar i assessorar a persones i /o famílies sobre el consum de drogues i de com actuar. També s'atén a grups/ persones en situació de risc i/o exclusió social. Es tracta d'un punt de partida per iniciar una prevenció.

Hi ha un treball de prevenció amb els Centres educatius i amb el CAP.

b) Objectius específics:

- Oferir seguiment i suport als joves i a les famílies.
- Treballar en xarxa.
- Promoure programes de prevenció i reducció de riscos.

c) Accions:

- Buscar estratègies de prevenció
- Xerrades-conferències a l'Escola de Pares i Mares
- Participació a la Xarxa Local de Prevenció de Drogodependències.
- Exposicions per sensibilitzar
- Coordinar-se amb altres àmbits i serveis del municipi i/o la comarca.

4.4.7 Àmbit de policia local:

a) Descripció:

Organisme de control i prevenció de conductes o actes disruptius. Àmbit des del qual s'intenta realitzar el control del consum en la via pública i del tràfic de substàncies.

b) Objectius específics:

- Observació i recollida dels incidents ocorreguts en la població i fer arribar la informació als Mossos d'esquadra.
- Establir una coordinació amb altres àmbits per tal de treballar amb coherència i d'una manera personalitzada.

c) Programes:

- Informar a Mossos d'Esquadra
- Informar a Serveis socials.
- Acompanyaments per atenció sanitària a domicili.

4.4.8 Àmbit d'esports:

a) Descripció:

Àmbit molt rellevant dins la prevenció i la reducció de riscos en consum de drogues ja que actua com a element de protecció. Entès com a oci alternatiu que potencia uns determinats valors i una vida saludable.

b) Objectius específics:

- Definir el paper dels monitors i entrenadors davant les drogues.
- Oferir la possibilitat de rebre formació als professionals d'aquest àmbit.
- Potenciar els hàbits saludables a través de la pràctica esportiva.
- Impulsar els espais físics existents.
- Treballar l'educació en valors.

d) Accions:

- Xerrades de prevenció
- Cursos de formació als professionals
- Xerrades sobre educació en valors.

4.4.9 Àmbit comunitari:

a) Descripció:

Aquest àmbit atén a la necessitat de treballar un programa concret d'una forma transversal i més intensa, per aquesta raó es situa en un espai diferenciat que, no per ser l'últim tingui menys importància, ans al contrari.

Es traca de treballar conjuntament en torn la creació, disseny i redacció d'un protocol d'actuació i derivació davant de diferents situacions en que es detecti un possible consum de drogues en qualsevol dels àmbits existents al municipi relacionats amb la temàtica que es treballa.

5 **Avaluació**

L'avaluació del pla ha de tenir en compte tota la gent que intervé en l'aplicació d'aquest, per tant, ha d'obrir el ventall de recursos per extreure informació de totes les parts implicades.

És per aquesta raó que es procura crear diversos mètodes de recollida d'informació que facilitin al professional responsable del programa poder dur a terme la corresponent avaluació general del pla tenint en compte l'avaluació de cadascuna de les parts que el conformen.

L'avaluació del pla ha de tenir en compte els elements de disseny i planificació del pla, d'execució i de resultats que es defineixen a continuació.

1. Avaluació del disseny i la planificació:

En aquesta fase s'han de dur a terme dos tipus d'avaluació diferenciades:

a. Avaluació de les necessitats del municipi:

Durant la planificació del pla es defineixen els objectius i la metodologia, així com es valora la necessitat de portar a terme una intervenció i si els recursos existents a la zona són els necessaris.

Aquesta primera avaluació és la que va portar a terme la comunitat que participa al pla. A través de les valoracions i percepcions sorgides de les trobades amb la comissió de treball del municipi durant aquests mesos, conjuntament amb el qüestionari on es recullen aspectes de metodologia, necessitats, prioritzacions i interessos es va portar a terme aquesta tasca.

b. Avaluació de la tasca de planificació:

Per altra banda també cal valorar la tasca de les diferents parts implicades en aquest primer procés.

A de ser una avaluació que ens permeti modificar o canviar aspectes que facin referència al treball comunitari, l'organització, la coordinació....

A més a més, el pla ha de ser avaluat, no sols per la comissió, sinó també pel tècnic del municipi, els tècnics assessors del Drac i els responsables del Consell Comarcal.

2. Execució- avaluació del procés:

En el moment que es comença a aplicar el pla i a portar a terme els programes pertinents, s'ha de portar un control de com es va desenvolupant el procés. La finalitat d'aquesta avaluació és la de determinar si realment el que s'està treballant està donant els resultats esperats i si no és així què és el que cal modificar per a millorar.

És un procés en el qual cal avaluar cada programa/activitat per separat, i comprovar si el seu resultat ha estat el que s'esperava; si aquest és pertinent, si ha donat resposta a la necessitat concreta a la que es dirigia, si hi ha hagut una bona coordinació entre els professionals, comprovar quins problemes han sorgit,... Es tracta de valorar si els programes/actuacions han tingut l'impacte i l'adequació que es va creure que tindrien. També cal valorar si d'una manera més general la coordinació municipal i el pla en sí està anant com s'esperava, i si és el cas fer les modificacions pertinents.

Per altra banda, cal comprovar si els programes/actuacions s'han desenvolupat tal i com es contempla en el pla o si ha sofert adaptacions.

Concretament, aquesta avaluació ha de recollir aspectes quantitius i qualitius en quant a desenvolupament del programa/activitat, participació, pertinença.....

L'avaluació de l'aplicació del pla passa per tenir en compte les valoracions de:

- Els usuaris o grup a qui va dirigit la intervenció: Es tracta d'una avaluació quantitativa/qualitativa realitzada a través d'un qüestionari de valoració on es farà la recollida d'informació dels assistents a cada activitat. Les preguntes seran tancades a excepció d'alguna de caràcter obert per a recollir aportacions i millores.
- Responsables de l'organisme i/o entitat sota la qual s'emmarca el grup d'usuaris: Es pot realitzar tant de forma quantitativa com qualitativa, ja sigui fent arribar a les entitats un petit qüestionari on es preguntin com han vist l'activitat, si els hi ha servit o no, si els ha semblat interessant, si la tornarien a fer un altre any, que valorin la seva adequació sobre una taula del 0 al 10,... com demanant que les persones responsables de l'entitat facin arribar una valoració de cadascuna de les activitats i quan s'hagin desenvolupat totes les activitats es pot realitzar una visita per tal de fer una valoració general de com ha anat tot el que s'ha programat i el procés d'execució.
- Professionals que desenvolupen la intervenció: Es realitza una avaluació qualitativa, doncs la valoració dels professionals que porten a terme les actuacions de cada programa és molt important, s'ha de tenir en compte que com a experts en el tema poden donar una visió ampla de com ha anat l'actuació i aportar nous reptes i millores.
- Tècnic del municipi: Es realitza una avaluació qualitativa per part del responsable municipal encarregat de l'actuació, ja sigui el/la tècnic/a de joventut, regidor/a... Aquesta valoració es pot dur a terme tot recollint les impressions del "backstage", és a dir, anant a totes les activitats i al final parlar amb els responsables de l'espai, barrejar-se entre la gent que hi ha assistit i parlar amb ells per saber com ho han vist,... D'aquesta manera el que es fa és dur a terme un "feedback" amb la entitat, un intercanvi d'informació més profund i complert que la simple valoració sobre si ha anat bé o no.

3. Avaluació dels resultats;

En aquesta avaluació s'analitzen els efectes dels programes, si els objectius previstos s'han complert. És una avaluació tècnica, on es determinarà si la actuació s'ha de mantenir, adaptar o abandonar. Cal tenir en compte que al realitzar-se una avaluació continuada durant el procés, aquesta avaluació final ha de incloure els aspectes que han anat sortint i considerar si realment cal modificar-ne o canviar-ne algun aspecte.

4. Es presentarà una memòria final anual.

ANNEX 1:

El marc normatiu que regula la intervenció municipal en matèria de drogodependències, està delimitat per una sèrie de preceptes legals començant per la Constitució Espanyola, tenint la seva continuïtat en la Llei de Bases de Règim Local que es concentren en les respectives Lleis Autonòmiques.

Constitució Espanyola:

- **Article 43.1:** Es reconeix el dret a la protecció de la salut.
- **Article 43.2:** Competència dels Poders Públics d'organitzar i tutelar la Salut Pública a través de mesures preventives i de les prestacions i serveis necessaris.
- **Article 43.3:** Els Poders Públics fomentaran l'Educació Sanitària, Educació Física i l'Esport. Així mateix facilitarà la adequada utilització de l'oci.

- **Llei General de Sanitat (14/1986), de 25 d'abril,** constitueix la resposta normativa bàsica al mandat constitucional sobre protecció de la salut
- **Llei Reguladora de Bases de Règim Local, de 2 d'abril de 1985,** en l'article 25, defineix les competències dels municipis en la promoció i desenvolupament de recursos i instruments de recolzament social:
  - Protecció de la salut pública.
  - Seguretat en llocs públics.
  - Prestació dels Serveis Socials i de promoció i inserció social.
  - Activitats o instal·lacions culturals i esportives, ocupació del temps lliure.
- **Pla Nacional sobre Drogues.** En el marc de la política nacional en la matèria, correspon a l'Administració Local, a més d'aquelles altres competències que l'ordenament jurídic li confereix, el desenvolupament de les següents funcions:
  - Desenvolupar polítiques específiques de prevenció en matèria de drogodependències, fonamentalment en l'àmbit comunitari.
  - Procurar la integració social dels usuaris de droga, mitjançant plans de formació professional i promoció de treball.
  - Elaborar i posar en marxa mitjans de limitació de la oferta i disponibilitat, fonamentalment de drogues legals.
  - Executar la funció i la potestat sancionadores, així com la cooperació de la policia local.
  - Coordinar les intervencions en matèria de drogodependències a nivell local.

Lleis Comunitat Autònoma de Catalunya:

- **Llei 20/1985, del 25 de juliol de 1985**, de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència. Modificada per:
  - Llei 10/1991, de 10 de maig, de modificació de la Llei 20/1985, de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència
  - Llei 8/1998, de 10 de juliol, de segona modificació de la Llei 20/1985, del 25 de juliol, de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència.
  - Llei 1/2002, d'11 de març, de tercera modificació de la Llei 20/1985, de 25 de juliol, de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència.

Annex 2

Anàlisi del consum de drogues al municipi de Centelles i la seva àrea d'influència (Hostalets de Balenyà, Tona, St. Martí de Centelles i Aiguafreda) realitzat l'any 1996

Estudi centrat en l'ús i abús de drogues legals i il·legals entre joves de tretze a vint anys d'edat del municipi de Centelles i la seva àrea d'influència a través de la observació directa en espais oberts i locals públics, notes de camp, plantilles de comportament, informants claus, publicacions institucionals diverses i assessorament dels centres especialitzats.

Conclusions de l'estudi del maig de 1996:

1. El consum de drogues:

El primer contacte amb les drogues es dona entre els 13 i els 15 anys.

Entre els 13 i 16 anys les drogues més consumides són el tabac, l'alcohol i la marihuana.

A partir dels 16 i fins als 20 anys ja es busquen altres tipus de drogues, sobretot estimulants com l'èxtasi i l'speed.

La majoria de consumidors són estudiants, però molts deixen els estudis a causa del fracàs escolar o pel desig d'entrar a formar part del món laboral i adquirir solvència pròpia.

Els traficants són joves de més de 20 anys que treballen a petita escala dins l'àrea geogràfica que s'estudia. Excepcionalment s'observen casos de joves de menys de 20 anys.

Els consumidors de caps de setmana tendeixen a consumir més alcohol, tabac, marihuana i drogues de disseny amb un excés notable del seu consum i aquest és percebut com un fet normal i de menys risc. Mentre els consumidors habituals d'entre 15 i 25 anys consumeixen destaquen per l'ús del tabac, l'alcohol i la marihuana. I els consumidors de més de 25 anys per l'ús de la cocaïna.

2. Nivell social dels consumidors:

Provinents de classe mitja i mitja-baix, amb relacions familiars caracteritzades per manca de confiança, de diàleg i de lligams afectius estrets.

Sovint els progenitors no saben com afrontar el problema dels seus fills, tenen sentiments de desorientació i els costa admetre la situació.

3. Justificació/explicació de les raons del consum de drogues

Destaquen dos línies diferents d'entendre el consum de drogues:

- a. Com a filosofia o estil de vida que es dona, sobretot, per marcar al diferència i per remarcar una certa rebel·lió ideològica en contra del món adult. Es dona més

importància al fet de consumir, al ritual que comporta i a la ideologia que representa, que no pas als efectes que provoca sobre l'organisme.

b. Com a eina per intensificar les hores de lleure, per gaudir dels seus efectes i potenciar la diversió i l'emoció. No està lligat a cap ideologia ni a cap estil de vida.

4. Dades sobre el consum en el municipi

Elevat consum de drogues i de petit tràfic dins el municipi.

Les drogues més consumides són l'alcohol, el tabac, el cannabis i els seus derivats i les drogues de disseny.

La falta d'informació sobre les drogues i el seu procés d'administració entre els joves apunta a un risc elevat a curt i mig termini.

El consum i tràfic de drogues es concreta en determinats espais coberts i llocs públics de la zona.

El consum segons les edats passa per:

- De 13 a 15 anys: alcohol, tabac i cannabis i derivats.
- De 15 a 25 anys: alcohol, tabac, cannabis i derivats i drogues de disseny.
- De 25 a 30 anys: alcohol, tabac, cannabis i derivats, drogues de disseny i cocaïna.